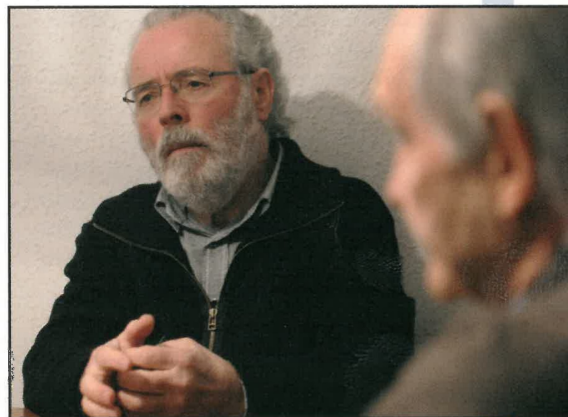
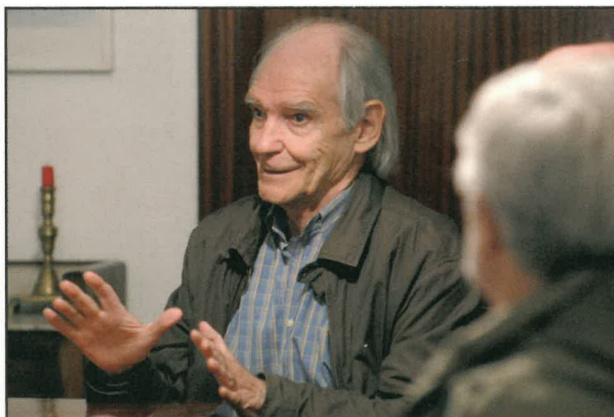

horrelako ekintzek eztanda soziala eragiten zutela, kleroak berak ere horrela aurre egiteko...

Paper bat ere atera zenuten. Zergatik haserretu zen horrenbeste Eliza idatzi horrekin eta grebarekin?

Alberto Gabikagogeaskoa: Baze-kiten poliziak etorri behar zuela eta herri guztia guri begira zegoela. Baina nahita nahiez baimena eman behar zieten sartzeko, zuten posturagatik. Cirarda obispoa guregana etorri zenean hau esan zigun: "Zergatik ez zarie joan Hotel Carltonera?"

Zerk motibatu zuen ekintza hura? Arrazoi erlijiosoak izan ziren, moralak, edo politikoak?

J. Naberan: Cirardari eskatzen genion torturak salatzeke, baina nobedadea izan zen errebindikazioak zuzenean Estatuari eskatuz egin genituela eta ez Elizari.

X. Amuriza: Atera genuen agiria ikustea besterik ez dago. Salaketa politikoa zen, *Bandidaje y terrorismo* legea guk deklaritzen genion Estatuari. Eskubideak eskatzen genituen, baina ez genuen esperantzarik Elizak ezer salatuko zuenik, eta horregatik zen agiria hain politikoa.

Itxialdian bazen beste pertsona bat, Nikola Telleria, kartzelatik irten eta segituan hil zena. Zein zen Nikola zuentzat?

A. Gabika: Guk baino hogeit hamar urte gehiago zituen...

X. Amuriza: Gerra eta gero frankismoko iluntasunean geratu zen, isolatua. Derrepente etorri zen mugimendu berri hau eta "joño!" esan zuen; buruz bera sartu zen hor.

J. Kalzada: Gogoratzen duzu ze ahalegin egin genituen bera grebara ez joateko?

X. Amuriza: Bai, ikusten genuen urte batzuk bazituela... Baina hari ez zegoen hura burutik kentzerik.

Esan liteke gerra zibiletik pausu gutxira zegoela egoera; aurreko gerran euskal apaizak hil zituzten. Ez al zenuten beldurrik?

A. Gabika: Nik abisu bat jaso nuen eskumako jendearengandik, baina batez ere torturen beldur nintzen.

J. Kalzada: Ni ez. Esperientzia bat baneukan lehenagotik, Dorronsorekin batera detenu nindutenekoa, eta estura pasatu nuen arren, orduan ez ninduten ukitu.

X. Amuriza: Poliziak ez zeukan guri ezer ateratzerik. Nire beldurra zen pentsatzea "hauek badute informazioa" eta torturatzea hori ateratzeko.

A. Gabika: Baina euren kontua izan zen. Gure atxiloteta oso zabaldua zegoen, pentsa, *Radio Parisen* ere esan zuten. Orduan, guk beste torturak salatzen eta deskuiduan guri ezer eginez gero... ez zitzaien komeni. Eta zer egin zuten? Bi urteko kondena sartu beharrean hamabikoa sartu, huraxe izan zen gure tortura.

J. Naberan: ETako kupula erori zenean uste zuten horrekin amaitu zutela, eta abade horrek berriz ere endredatzen hastea Estatuarentzat

Goian: Zamorako kartzela gaur egun. Eskuinean: Josu Naberan, Alberto Gabikagogeaskoa eta Jon Etxabe Cartagenako presondegian 1972an, Zamorako ihes saiakeragatik zigortuta.

atxilotu zituzten, baina beste hainbatek ihes egitea lortu zuten eta, horretarako, herritarren laguntza izan zuten, baita zenbait apaiz eta erlijiosorena ere. Apaiz eta erlijioso horietako batzuk atxilotu zituzten, baina beste ehunka batzuek ihes egitea lortu genuen. Elizaren hierarkiaren errepresioa eta isiltasun konplizea zela eta, maiatzaren 30ean bost apaizek Bilboko Gotzainde-

gian gose greba abiatzea erabaki zuten. Epaitu eta hamar eta hamabi urteko kartzela zigorra ezarri zieten. Haienztat Zamorako "konkordatu-espetxea" inauguratu zuten. Elizaren eta Estatuaren Presondegia. Eta, gerora, dozenaka euskal apaiz espetxeratu zituzten hantxe.

Juan Mari Arregi